

Cronici și recenzii

TEOLOGIA ÎN DIALOG [1]: *Incinerarea*

Biserica trăiește în lume și lumea în Biserică... Din păcate, în ultima vreme această conviețuire, în loc să fie comunională, este mai mult dihotomică. Societatea secularizată reclamă dreptul la independență de viața religioasă, departe de normele și dogmele ei, iar știința se revendică drept singura instanță în măsură să emită adevăruri credibile și cuantificabile.

Evident, de cele mai multe ori „reclamagii” trăiesc, dacă nu în afara Bisericii, cu siguranță la marginea ei: învățătura Bisericii o cunosc „după ureche”, iar viața liturgică și pastorală le este mai întotdeauna complet străină. O bună parte a acestora consideră că a încerca să fundamentezi epistemologic teologia este o provocare greu de acceptat, deoarece obiectul de studiu al teologiei nu aparține lumii senzoriale (obiect de studiu al științelor), iar metoda ei este credința, am zice cu parametrii variabili și greu verificabili¹. De aceea, majoritatea acestora consideră că facultățile de teologie sunt un fel de școli profesionale mai elevate.

Vizând cu precădere realități suprasensibile, simțăminte, rațiuni gnoseologice care scapă fenomenologiei obiective a realităților senzoriale (domeniu de care s-ar ocupa știința),

¹ Detalii pentru acest concept se pot urmări în studiul încă valabil al lui Teodor M. Popescu, *Teologia ca știință*, în „Studii Teologice”, an VI (1937), nr. 1, pp. 3-30.

teologia umple golul pe care știința nu poate să-l acopere, și dă răspunsuri la întrebări fără o logică științifică. Dacă în urmă cu cincizeci de ani se părea că viitorul omenirii este mântuirea prin știință și tehnică, cercetări mai noi au arătat că sfera cunoașterii realității obiective este mult mai largă și, evident, nu întotdeauna se suprapune peste lumea realităților fizice, perceptibile. Azi, fizica cuantică, genetica și psihologia aduc în dezbatere și demonstrează *realități care scapă realității*, iar adevărurile științifice au mai întotdeauna o durată limitată.

Înțelegând că *teologia* nu poate sta departe de timpurile pe care le trăim, membrii Catedrei de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia au considerat că dialogul dintre oamenii Bisericii și diferitele domenii de cercetare științifică pot și trebuie să stea la aceeași masă; un dialog din care studenții, dar și societatea, să-și extragă reperele unei viețuiri creștine în lumea contemporană, dar în conformitate cu principiile și normele evanghelice.

Din acest motiv, începând cu anul 2013, sub denumirea generică *Teologia în dialog*, la Facultatea de Teologie din Alba Iulia vor avea loc, periodic, dezbateri academice între profesori de teologie și specialiști din diverse domenii ale științelor și cercetării. Vom aștepta la dezbaterile noastre profesori, cercetători, profesioniști ai realităților sociale, ai vieții culturale și științifice, în special oameni care consideră că dialogul este singura formă prin care – chiar și atunci când nu ajung neapărat la un consens – oamenii pot schimba păreri, împărtăși convingeri... pot duce războaie în ringul dialogului, cu armele cuvintelor...

*

Primul dintre dialogurile științifice oferite de Catedra de Teologie a avut ca temă *Incinerarea*. Dezbaterile s-a desfășurat la 31 ianuarie 2013, în Aula „Mitropolit Simion Ștefan” a Facultății de Teologie din Alba Iulia, începând cu ora 10.

Interesul major pentru această primă întâlnire s-a datorat confruntărilor mediatice pe marginea incinerării rezizorului

Sergiu Nicolaescu, decedat la începutul lunii ianuarie². Datorită faimei cunoscutului regizor, societatea a fost deosebit de sensibilă la un astfel de subiect, majoritatea mediatorilor și comentatorilor TV grăbindu-se să condamne Biserica Ortodoxă Română că nu a găsit o modalitate prin care să permită servicii funerare credincioșilor ortodocși care se manifestă pro-cremațiune. Din dezbaterile televizate, răzbătea ideea că societatea românească, indiferent de poziția pe care o susținea, nu reușea să argumenteze logic poziția adoptată; în orice caz, majoritatea celor care „au dat cu presupusul” pe la diferite posturi TV, deși se manifestau și se declarau anti-cremaționiști, nu înțelegeau „încăpățănarea” Bisericii Ortodoxe Române.

Acestea au fost motivele pentru care Facultatea de Teologie Ortodoxă a invitat câteva personalități locale la o dezbatere publică și argumentată pe această temă. Cu acest prilej au prezentat comunicări câțiva

universitari cunoscuți din Alba Iulia: pr. Emil Jurcan, Marius Rotar, Mihai Gligor, pr. Dumitru A. Vanca și drd. Andrei Dârlău.

Așteptată cu interes, dezbaterea a fost considerată de presa locală „un model de dezbatere academică pe marginea unui subiect fierbinte” și „prima dezbatere adevărată asupra incinerării,

² Este vorba de „conflictul” iscat între o mare parte a mass-mediei și Biserica Ortodoxă Română, datorită refuzului celei din urmă de a permite vreunui preot să ofere vreun serviciu liturgic funerar familiei regizorului, care – în ciuda apartenenței sale la Biserica Ortodoxă, oponentă radicală față de incinerare – a ales să fie incinerat (cf. <http://www.romanialibera.ro/actualitate/sergiu-nicolaescu-va-fi-incinerat-asa-cum-si-a-dorit-289047.html> și <http://www.ziare.com/articole/sergiu+nicolaescu+incinerat>)

după «scandalul» Sergiu Nicolaescu”³.

Primul dintre invitați – conf. univ. dr. Mihai Gligor, directorul Departamentului de Istorie de la Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, cunoscut și respectat arheolog, a introdus auditoriul în fenomenul incinerăției, mai cu seamă în perioada preistorică. Comentariile furnizate, susținute de nenumărate imagini prezentate, au demonstrat că practica funerară a incinerării a fost cunoscută în toate epocile și culturile preistorice, inclusiv pe teritoriul țării noastre, deși săpăturile arheologice au demonstrat că mormintele de inhumare sunt mult mai numeroase decât cele de incinerăție.

Părintele profesor Emil Jurcan, decanul Facultății de Teologie din Alba Iulia, specialist în Istoria Religiiilor și un fin observator al realităților contemporane, a prezentat publicului „rațiunile” pentru care fiii Bisericii, ce trăiesc temporar o viață în afara ei, au „condamnat” poziția Bisericii Ortodoxe și „anacronismul” ei în „scandalul Sergiu Nicolaescu”. Lumea secularizată continuă să alunece pe panta desacralizării, iar conștiința lumii moderne se re-păgânizează; fapt demonstrat, printre altele, prin aceea că „de la Hristos încoace nicio perioadă istorică nu a mai pus în circulație cu atâta înverșunare «problema incinerării»”. Și chiar dacă la noi, românii, incinerarea este opțiunea unui extrem de mic procent din populație (sub 0,2%), totuși, în Europa fenomenul a luat amploare. Nu în ultimul rând părintele profesor arăta și faptul că nu trebuie să eliminăm dintre ipoteze dorința actorului și a regizorului de a ieși în mod triumfal de pe scena istoriei, „vrând să facă un fel de artă și din moartea sa”.

În cele din urmă, istoricul și cercetătorul Marius Rotar, poate cel mai cunoscut specialist român contemporan în „moarte și murire” și un fervent militant pro-cremațiune, a prezentat publicului câteva elemente introductive în istoria cremațiunii în Europa și în România. Țara noastră a pus în circulație idei pro-

³ Bogdan Presecan, *Incinerarea – istorici și preoți, arheologi și teologi, față în față la Alba Iulia într-o dezbateră aprinsă*, în „Unirea”, 3.02.2013, disponibil la <http://www.ziarulunirea.ro/video-incinerarea-istorici-si-preoti-arheologi-si-teologi-fata-in-fata-la-alba-iulia-intr-o-dezbateră-aprinsa-154066.html>

cremaționiste în secolul al XIX-lea, dar administrația locală (București) le-a materializat doar în perioada interbelică. Domnia s-a consideră că poziția BOR (virulentă uneori) a avut doar un caracter preventiv, și nu unul fundamentat doctrinar. Observator onest, domnul M. Rotar a arătat că, în ciuda atitudinii ostile față de Biserica Ortodoxă Română, dar mai cu seamă față de învățăturile ei, sistemul comunist nici nu a reușit, dar nici n-a încercat să impună incinerarea ca alternativă viabilă și serioasă în fața practicii înhumării, procentul celor care au fost incinerati în România rămânând constant unul foarte scăzut față de toate țările europene.

Comunicarea „*Biserica Ortodoxă Română și atitudinea față de incinerare*” a pr. conf. dr. Dumitru A. Vanca, titularul catedrei de Teologie Liturgică din cadrul Facultății de Teologie, s-a concentrat asupra motivelor teologice, doctrinare și practice pentru care incinerarea nu poate fi o opțiune pentru un creștin, cu atât mai puțin pentru un creștin ortodox.

Pentru a arăta că în afara incinerării sau înhumării, lumea necreștină are și alte alternative, dl. Andrei Dârlău, doctorand la Facultatea de Teologie din Alba Iulia, a prezentat comunicarea „*Înmormântarea în cer*”, alternativa necreștinilor tibetani la înmormântarea „întru așteptarea Învierii”. Interesant și șocant, cu ample comentarii și imagini, comunicarea a reușit să stârnească curiozitatea: cei morți sunt întinși pe platouri montane și lăsați să fie devorați de vulturi și animale.

După încheierea comunicărilor mai mulți universitari au dorit să completeze și să întărească prin intervențiile lor pozițiile și informațiile furnizate de referenți. Au luat cuvântul pr. lect. Lucian Colda, pr. lect. Coriolan Dura, pr. conf. Remus Onișor, conf. Laura Stanciu, lect. Dan Mihai, Dl. Sandu Covaciu ș.a.

D.A.V